

Spørreliste nr. 160

TINGENE OG VI

Den etnologiske forskningen har tidligere syslet mye med gjenstandenes form, alder og utbredelse. I den senere tid har interessen dreiet seg mer og mer mot tingenes ”betydning”, deres rolle i vårt liv og de tanker vi gjør oss om tingene. Også menneskers opplevelser som konsumenter står i fokus.

Denne listen tar opp slike spørsmål. Den er mye lenger enn normalt, og i tillegg ganske krevende og den trenger ettertanke. Vi håper at din besvarelse kan gi deg noe tilbake: gjenopplevelse av hendelser og stemninger, refleksjoner over tingenes betydning for deg personlig. Du kan skrive ned konkrete eksempler, spontane følelser eller tanker du har gjort deg om gjenstanders brukbarhet og ”kvalitet”. Prøv å besvare spørsmålene av generell karakter med eksempler fra ditt eget liv, ditt eget hjem, din egen erfaringsverden! Glem ikke å oppgi tid, sted og miljø for hvert av eksemplene du velger. Merk at det ikke bare er personlige eller hjemmets gjenstander vi ber om synspunkter på, men like mye ting som du bruker på jobben eller som finnes i det offentlige miljø. Glem heller ikke at du kanskje har gjenstander på hytta, i bilen eller i fritidsbåten. To ”ting-grupper” som vi imidlertid stort sett har prøvd å holde utenfor listen er klær og mat. – En del spørsmål tangerer emner vi har spurt om i tidligere lister i de senere år. Hvis du synes at du allerede har svart på dem, kan du bare hoppe over.

Les gjennom hele listen før du begynner. Bruk gjerne god tid på besvarelsen! Vær ikke altfor bundet av spørsmålene – skriv gjerne spontant når du har sett hva vi er ute etter.

Lykke til!

I HVORDAN SKAFFER VI OSS TING?

Kjøp

Før kjøpte man ofte ”for livet”. I dag er det mange som skifter ut ting/møbler etter noen år og kjøper nytt. Dette representerer to ulike holdninger til konsum/forbruk. Hvilke tanker gjør du deg om dette?

Å spare til ting – som barn eller voksen – med de forventninger som følger med, hvordan synes du det står i forhold til å handle på avbetaling?

Hvor mye planlegger du før du gjør et større kjøp?

Leser du Forbrukerrapporten?

Hva er viktigste påvirkningsfaktor ved kjøp: reklame eller venner og bekjentes nyanskaffelser og erfaringer?

Synes du at reklame, produktkataloger og ”årsmodelltenking” skaper kjøpepress?

Har du kjøpt ting du har angret på?

Hender det ofte at du foretar ”impulskjøp”?

Hvor mye betyr tilbudspriser for kjøp?

Har innpakning/emballasje stor betydning for valg av produkt?

Er det forskjell på kvinner og menns holdninger i slike spørsmål som er stilt ovenfor?

Kjøper du ting på auksjon, loppemarked, brukthandel? Fortell om slike kjøp.

Hva er det du gleder deg over ved slike ting? Hvis du ikke kjøper slikt, hvorfor ikke?

Gaver

Gaver fra barn og barnebarn har ofte en særskilt betydning. Har du slike? Har du dem fremme? Hvordan behandler du slike gaver dersom du opplever dem som uskjønne? Har du gitt fra deg eller kastet slike ting?

Har du ting som du har fått og som du bare tar fram når giveren ventes på besøk?

Gir du bort rene pynteting eller er du redd for ikke å ”treffe” mottakerens smak?

Gir du bort ting du selv lager? Hva – og til hvem?

Hvis du har barn som har flyttet hjemmefra, har de fått med seg møbler og utstyr fra hjemmet? Hva slags? Ble det gjort forskjell

på jenter og gutter? Hvordan forholder det seg med ting og utstyr på eget rom, oppfattes det som barnas eiendom? Hvordan var slike forhold da du flyttet hjemmefra, hva fikk du med deg?

Før var det vanlig med ”medgift” i form av utstyr og gjenstander når man giftet seg. Hva fikk bruden med seg? Hvordan er det i dag? Kjenne du til at mannen får eller har fått noe ”medgift” når han gifter seg?

Å gi smykker er en handling som ofte er følelsesladet, med stekt symbolsk innhold.

Har du noen gang byttet smykker du har fått?

Har du fått smykker så å si ”på bestilling” – evt. etter eget ønske slik at det ikke var noen overraskelse?

Synes du det er forskjell på å gi/få en ring og andre smykker?

Har du opplevet eller hørt om at det å gi eller få smykker ikke har falt heldig ut, - rett og slett har vært galt eller mislykket? Fortell historien!

Har du gjort deg tanker om hvem som skal arve dine kjæreste ting?

Andre anskaffelsesmåter

Har du ting du har arvet?

Har du ting du har byttet til deg?

Har du ting du har fått som takk for tjenester eller arbeid du har gjort for venner og bekjente?

Har du ting du har funnet – for eksempel i containere?

Har du ting du har ”bragt hjem” (les: nasket) fra reiser eller restaurantbesøk (askebeger, håndklær og lignende)?

Fortell historien omkring slike ting som er nevnt i dette avsnittet.

II TINGENES BRUK OG PLASSERING

I hjemmet

En del dyre og gedigne bruksgjenstander fungerer nesten som utstillingsgjenstander og havner på ”skrytehyllen”: vinglass av krystall, lokkefat av plett, – har du slike arrangementer? Hvor i hjemmet står de? Hvem i familien avgjør hva som skal stå fremme? Skiftes ”utstillingen” fra tid til annen? Også bøker i for eksempel skinnbind kan fungere som ”pynt”. Stemmer det i ditt tilfelle?

Har du spesielle ting som du selv lager som pynt til hjemmet? Hvordan er disse tingene plassert?

Har du samlet innrammete fotografier på et spesielt sted? I hvilket rom? Beskriv oppstillingen eller opphengningen. Hvem eller hva har du bilder av? Hvor har du fått dem fra? Finnes det malte eller tegnede portretter eller portrettbyster hos deg? Hvor kommer de fra?

Er det noen ting (foruten bilder) i hjemmet, på hytta eller i fritidsbåten som kan karakteriseres som unike, som kunst eller kunsthåndverk (skulptur, tekstiler, husflid eller møbler av høy kvalitet, prydkniver og lignende)? Beskriv gjenstandene og fortell om hvordan de er kommet i ditt eie.

Har du ”fleipe-” eller ”tulleteing” stående fremme, fordi de er morsomme, groteske, sjokkerende? Hvorfor? Beskriv dem – og hvor de er plassert.

Ha du ting du bruker til noe de ikke opprinnelig var ment å brukes til (smørkjerne til paraplystativ og lignende)?

Har du jakttroféer eller utstoppede dyr? Hvor er de plassert?

Veksler du mellom hverdag og fest når de gjelder bruksgjenstander (servise, dekketøy, duker, tøyservietter og lignende)? Når bruker du slike ting?

Har du kjøkkenmaskiner du sjelden bruker, og som du egentlig greier deg svært bra uten? Har du mye ”skapfyll”?

Har du lagringsplass nok til alle dine ting (skap, boder, kjeller, loft)? Hvis det er trangt om plassen, beskriv hvordan du ordner det. Hvor ofte gjennomfører du skap-, kjeller- og loftsrydding? Tvinges du til å kvitte deg med ting av ren plassmangel?

Er det visse ting du betrakter som ”gode, gamle venner” (for eksempel ”Fars stol”, skrivebordet - -)? Hvilket møbel er du aller mest glad i?

Har du ”fast plass” i sofa, stol eller ved bordet? Beskriv. Tror du det er forskjell på kvinner og menn når det gjelder slikt?

Har du bevisst prøvd å skape en ”stil” eller en særskilt stemning/karakter i dine rom (for eksempel ved å ha møbler fra en viss epoke, farger som står i stil) – eller er det ”bare blitt sånn”?

Hva er det som skaper trivsel i et rom? Beskriv noen forhold som medvirker til å skape hygge hos deg (proporsjoner, lys, farger, gjenstander). **Dette er et viktig spørsmål – prøv å gi et utførlig svar!**

Arbeidsplass, offentlig miljø

Finnes det gjenstander på din nåværende eller tidligere arbeidsplass (eller i garderobeskapet) som er dine private, for eksempel bilder, tegninger, potteplanter? Hvorfor har du bragt dem dit? Ha arbeidsgiver vist misnøye? Har du og dine arbeidskamerater pyntet opp på spiserommet med egne ting?

Hvis du bruker redskaper eller maskiner på arbeidsplassen din, har du personnavn/kjælenavn/kallenavn på disse? Er det visse redskaper som alltid ”krangler” ved bruk – eller maskiner som man ”gods snakker” med?

Mange ting i det offentlige miljøet blir utsatt for hærverk. Har du gjort deg tanker om dette – prøvd å stanse slikt?

Pleier du å komme i snakk med ukjente mennesker med en gjenstand som utgangspunkt, for eksempel en parkbenk, en vase på et kafébord, en skulptur på torget og lignende? Gi eksempler – og fortell om praten!

Samlinger

Har du – nå eller som barn – samlet på en viss gjenstadsgruppe, det kan være alt fra appelsinpapir til frimerker, ”juleplatter”, gammelt sølv og norske antikviteter. Fortell hva du samler/samlet på, om du samler/samlet intenst eller mer tilfeldig. Pass på å få med din alder for de ulike samlerperiodene. Har du laget en fortegnelse over samlingen? Har du noen slags ”fullstendighetsmani”? Hva var det som gjorde at du begynte? Hvorfor har du evt. sluttet, og hva gjorde du med samlingen? Har hobbyen kostet deg mye penger? Fortell om gleden ved å samle!

Tror du det er forskjell på kvinner og menn når det gjelder det å samle? Er det store forskjeller i valg av samlerobjekter?

Har du ”settekasse” med småting i? Hvor er den plassert? Hvor fikk du den fra? Når fikk du den? Hva slags ting har du i den og hvor kommer tingene fra?

III TINGENES LIV

Også gjenstander kan sies å ha et "liv" – en livssyklus med fødsel, glansperiode, alderdom med synkende status og degradering til kjellerstue, barneværelse, hytte, for så å ende som søppel... og kanskje resirkuleres... eller gjenoppstå som "antikvit" hos neste generasjon. **Velg ut noen gjenstander du har eller har hatt med et interessant "livsløp" og fortell om dem.**

Hender det at du blir lei av en gjenstand og lar den degraderes uten at den er spesielt slitt (vi ser da bort fra klær)? Hvorfor føler du evt. at en gjenstand ikke "passer" lenger?

Har du tekniske ting som har holdt over all forventning lenge? Har du vanskelig for å kvitte deg med utslitte og sprukne ting som det er knyttet minner og følelser til? Gi eksempler.

Er du flink til å lappe og reparere ting? Legger du vekt på vedlikehold av bil, hus, osv.? Foretar du selv vedlikeholdet?

Lagrer du ting som ikke er i bruk og gammelt "skrot"... fordi det kanskje kan komme til nytte en gang?

Kaster du ofte ting?

Sender du ting på loppemarked?

Selger du ting gjennom annonser i avisen?

Har du vært med på "bruktbytter" i borettslag, idrettsforeninger og lignende?

Er det forskjell på kvinner og menns holdning til det å reparere, lagre, kaste bytte ut eller gi bort gjensander?

Pleier du merke ting med navn/monogram eller årstall? Hvorfor gjør du det?

Kan du tenke deg å kaste slikt? Hvorfor/hvorfor ikke?

IV SYMBOLIKK

Hva er den "norskeste" tingen du eier (bortsett fra flagget og bunaden)?

Har du fått eller gitt bort symbolske gaver (som for eksempel saltkar til forlovede, pepperkvern til 30-års dag eller "røde roser")?

Er det ting man ikke bør gi bort, for eksempel ”skarpe” ting?

Har du noen ”maskot”, ”lykkedyr”, amuletter, stjernetegn eller liknende? Hvor kommer tingene fra og hva er grunnen til at de er dine ”lykketing”? Hvor oppbevarer du dem?

Vet du om noe overtro i forbindelse med gjenstander eller gjenstanders plassering?

Oppfatter du visse ting som ”mannlige”, andre som ”kvinnelige” på grunn av form eller bruksegenskaper? Kaller du dem ”han” eller ”hun”? Har du navn på noen gjenstander du eier, for eksempel bilen, en stol (personnavn, kjælenavn, spøkefulle navn og lignende)? Hva er opprinnelsen?

Suvenirer innebærer vanligvis reiseminner. Men det finnes også andre ting som fungerer som minne, og som av den grunn gjemmes særskilt på. Det kan være bruksgjenstander, steiner, tørre blomster, barns første sko og lignende – ting som minner deg tydelig om en person, en situasjon eller en hendelse. Fortell om tingen, hvor du oppbevarer den og om omstendighetene omkring den.

Bevarer du hårlokker som minner? Hvem kommer håret fra, hvor oppbevarer du det?

Å rydde et dødsbo er noe mange har opplevet. Det er en oppgave som kaller på mange følelser. Kan du beskrive det du har følt ved å rydde og sortere ting som har tilhørt et menneske som har gått bort? Har du motforestillinger mot å selge/gi bort/kaste nære slektingers personlige eiendeler?

Hvis det brenner – hvilken gjenstand redder du først? – Og hvilken ting ville du velge å ta med deg hvis du ble ”forvist til en øde øy...”?

V VURDERING

Mange er opptatt av at ting man kjøper skal være av et spesielt varemerke – det har gått status i visse fabrikat. Hva synes du om dette – er det ”merkemystikk” eller følger det ofte kvalitet med? Andre legger vekt på å understreke at de ikke fester seg ved ”fine” merker, men kjøper sånt som er praktisk (ikke minst kan striden stå omkring IKEA-møbler). Har du noen synspunkter?

Synes du at vi lever i en overflod av ting? Hvilke tanker gjør du deg omkring slike spørsmål?

Massefabrikasjon og billige materialer gjør at det i dag er vanlig med ”en-gangs-produkter”, – alt fra bleier og papptallerkner til fotografiapparater. Hvordan reagerer du på dette?

Hvor opptatt er du av godt håndverk og materialhåndtering?

Har du ergret deg over dårlige produkter – så mye at du har klaget til butikk/ produsent/forbrukerombud? Kjenner du dine rettigheter som kjøper? Gi eksempel på manglende standardisering som du har merket deg. Har du skadet deg på noe du har kjøpt fordi det i utgangspunktet var ubrukelig? Har du erfaring med at ting kan være dårlig tilpasset funksjonshemmede mennesker?

Enkelte har hemninger mot å håndtere visse typer av proteser som tilhører andre mennesker, fordi de er så nært knyttet til eieren, og representerer en for stor intimitet. Har du erfaringer på dette området?

Synes du at det er overdrevet at butikker som selger leketøy langt på vei har sluttet med å føre krigsleker? – Eller bør til og med ”tinnsoldater” forbys?

Overdriver man dette med miljøfarer når det gjelder produksjon/bruk av visse ting? – Hva synes du om miljøaktivister som reagerer mot pels som materiale i plagg?

Kan du tenke deg å bruke ting som ikke er helt i orden (”bulka” bil, raknede strømper, kopp med skår i)?

Ekte, uekte, kopier, etterlikninger: – betyr dette noe for deg? Gi eksempler. Finnes det råstoffer som har lav status?

Reagerer du på tings lukt på den måten at lukter minner deg om ting du har hatt? Gi eksempler.

Hva er luksus for deg når det gjelder ting? Gi eksempler. Har din oppfatning endret seg med årene? Har du lyktes med å få tilfredsstilt noen av dine ”luksus-drømmer”? **Vi er glade hvis du kan gi et utførlig svar på dette spørsmålet!**

Er du glad i ting? Gleder du deg over saker og ting, – attrår du ting i butikker, på utstillinger og i reklameannonser?

Anne Moestue og Göran Rosander